

स्यायुरनुसञ्चरन्ति । ‘उपवेषः’, अङ्गाराणामुदीच्यां दिशि नि-  
रूहणहेतुः, ‘मेक्षणं’ चरोरुपधानसाधनं, ‘धृष्टिः’ अङ्गाराणां  
प्रत्यङ्गिरूहणसाधनं, एतत् सर्वं ‘सुसम्भृता सम्भरामि’ ॥

(२४) अथ परिस्तरणार्थानां दर्भाणां वेदनाय शस्त्रसंयोजन-  
मन्त्रमाह । “या जाता ओषधयः । देवेभ्यस्त्रियुगं पुरा । तासां  
पर्व राध्यासम् । परिस्तरमाहरन्” इति । ‘युग’शब्देन काल-  
विशेषा लक्ष्यन्ते । ते च कालविशेषास्त्रिविधाः, वर्षा शरत् वस-  
न्तात्मकाः । ‘त्रियुगं’ यथोक्तकालाः, ये ‘देवेभ्यः’ देवार्थं, ‘पुरा’  
सृष्ट्यादौ, ‘या ओषधयः’, ‘जाताः’ । एतदेवाभिप्रेत्याग्रयण-  
प्रकरणे सूत्रकारेणेकं, वर्षासु श्यामाकैर्यजेत शरदि व्रीहिभि-  
र्वसन्ते यवैरिति । ‘तासाम्’ ओषधीनां, अहं ‘पर्व’च्छेदनयोग्यं  
सन्धिस्थानं ‘राध्यासं’ साधयिष्यामि, किं कुर्वन् ‘परिस्तर-  
माहरन्’ तत्परिस्तरसाधनहेतुं दर्भमानयन् ॥

(२५) अथ छेदनमन्त्रमाह । “अपां मेध्यं यज्ञियं । सदेव  
शिवमस्तु मे ॥६॥ आच्छेत्ता वो मारिषं । जीवानि शरदः शतम्”  
इति । ‘अपां’, सम्बन्धि ‘मेध्यं’ गूढं, अतएव ‘यज्ञियं’ यज्ञयोग्यं,  
‘सदेवं’ देवैः सहितं, देवानां परिस्तरणयोग्यं, तादृशं यत्सा-  
रमस्ति तत् ‘मे’ मम, ‘शिवमस्तु’ । तच्चापां सारं दर्भरूपम् ।  
तथाचान्यत्रापः प्रकृत्यान्नायते, तासां यन्मेध्यं यज्ञियं सदेव-  
मासीत् । तदपोदक्रामते दर्भा अभवन्निति । तादृशा हे दर्भा  
‘वः’ युष्माकम्, ‘आच्छेत्ता’ अप्यहं ‘मारिषं’ हिंसितो माभूवं,  
किन्तु ‘शतं शरदः’ संवत्सरान्, ‘जीवानि’ ॥